

klopni meningoencefalitis

CEPLJENJE OSNOVNE INFORMACIJE

1. Kaj je klopni meningoencefalitis?

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS je resna virusna bolezen osrednjega živčevja, ki se prenaša z vbodom okuženega klopa. Prvi znaki bolezni se lahko pojavijo 7–14 dni po okužbi. Bolezen običajno poteka dvofazno. Prvo obdobje bolezni se kaže kot kratka neznačilna vročinska bolezen z mišičnimi bolečinami, utrujenostjo in glavobolom. Sledi obdobje brez simptomov, ki traja okrog 8 dni. Drugo obdobje bolezni se izraža z znaki prizadetosti osrednjega živčevja, kar lahko pušča dolgotrajne posledice (glavobol, utrujenost, motnje zbranosti, motnje spomina), včasih tudi trajne ohromitve (5 %) ali celo smrt (1 %).

2. Zakaj je potrebno cepljenje?

Obolevnost za klopnim meningoencefalitisom je v Sloveniji med najvišjimi v Evropi, letno zboli v povprečju okrog 150 oseb, delež cepljenih oseb pa je zelo nizek. Tveganju okužbe so izpostavljeni ljudje vseh starostnih skupin, najpogosteje pa obolevajo osebe, stare med 55 in 64 let. Pri starejših bolezen v povprečju tudi težje poteka in pogosteje pušča trajne posledice, zato je smiselno, da se pred njo zaščitimo že prej. Klopni meningoencefalitis najučinkoviteje preprečujemo s cepljenjem.

3. Kdo naj bo cepljen in kdaj?

Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu je priporočljivo za vse osebe, starejše od enega leta, ki bivajo na endemskem območju ali predvidevajo aktivnosti na endemskem območju.

Od leta 2019 je v Sloveniji v program cepljenja uvedeno cepljenje odraslih in otrok proti klopnemu meningoencefalitisu, in sicer za **otroke po dopolnjenem enem letu starosti** ter **odrasle, ki v tekočem letu dopolnijo 49 let starosti**. Cepljenje za to skupino se opravi s **tremi odmerki cepiva, ki se plačajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja (OZZ)**. Iz OZZ se praviloma financira osnovno cepljenje s tremi odmerki. Tisti, ki so že prej „samoplačniško“ začeli s cepljenjem, so lahko v breme OZZ cepljeni z naslednjimi tremi odmerki. Cepljenje pripada **tudi zamudnikom** (otroci, rojeni leta 2016 ali kasneje ter odrasli, ki so dopolnili 49 let v letu 2019 ali kasneje in še niso prejeli treh odmerkov v breme OZZ).

Cepljenje se opravi tudi pri osebah, ki so pri svojem delu ali praktičnem pouku izpostavljene okužbi z virusom klopnega meningoencefalitisa.

Za osnovno cepljenje so potrebni trije odmerki cepiva in sicer drugi odmerek sledi 1-3 mesece po prvem, tretji pa 5-12 oz. 9-12 mesecev (odvisno od cepiva) po drugem. Za vzdrževanje zaščite so

nato potrebni še poživitveni odmerki, prvi po treh letih, naslednji pa na pet let. Pri osebah, starejših od 50 oz. 60 let (odvisno od cepiva) so poživitveni odmerki priporočljivi na tri leta.

Cepljenje s prvima dvema odmerkoma po možnosti opravimo v zimskih mesecih, da dosežemo zaščito pred začetkom sezone aktivnosti klopov, lahko pa s cepljenjem začnemo kadarkoli.

4. Nekatere osebe ne smejo biti cepljene ali morajo cepljenje odložiti.

Če je imela oseba resno alergijsko reakcijo po predhodnem odmerku cepiva proti klopnemu meningoencefalitisu, ali je alergična na katerokoli sestavino cepiva v smislu anafilaksije, ne sme biti cepljena s tem cepivom. Tudi oseba z anafilaktično preobčutljivostjo na jajca ne sme biti cepljena proti klopnemu meningoencefalitisu.

Pri zmerni ali resni akutni bolezni (s povišano telesno temperaturo ali brez) je treba cepljenje začasno odložiti. Blaga bolezen (npr. prehlad) ni ovira za cepljenje.

5. Kakšna so tveganja pri cepljenju?

Tako kot vsa zdravila tudi cepiva lahko povzročijo resne težave, npr. resno alergijsko reakcijo. Vendar so po cepljenju proti klopnemu meningoencefalitisu neželeni učinki večinoma blagi in redki. Največkrat se pojavijo utrujenost, glavobol, slabost, bolečine v mišicah in sklepih in reakcija na mestu cepljenja (npr. bolečina). Gre za prehodne reakcije, ki hitro minejo. Resni neželeni učinki so izjemno redki.

6. Kaj storiti ob resni reakciji?

Resna alergijska reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevico, bledico ali otekanje žrela. Pacient mora takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in nato prijavil neželeni učinek po cepljenju.

7. Kje lahko dobim več informacij?

Vprašajte izbranega zdravnika, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva (PIL) in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: <https://nijz.si/nalezljive-bolezni/cepljenje/> in <https://nijz.si/nalezljive-bolezni/nalezljive-bolezni-od-a-do-z/klopni-meningoencefalitis/>